

Lekce Hitchcock vypovídá o filmovém řemesle i osobních názorech

vydáno: 6.4.2023, Milan Líčka, i-divadlo.cz

Divadlo Petra Bezruče přichází s hrou LEKCE HITCHCOCK, kterou napsal Štěpán Gajdoš s kolektivem, inspirován knihou Rozhovory Hitchcock-Truffaut a doplněnou o hesla z knihy Jamese Monaca Jak číst film. Zasvěcená kniha Françoise Truffauta vznikla ze záznamů z týden trvajících rozhovorů s tehdy již slavným režisérem roku 1962 v Hollywoodu, tlumočí jeho názory a je tou nejlepší lekcí filmového řemesla. Štěpána Gajdoše jistě zaujala i vnější podoba korpulentního Alfreda Hitchcocka s Norbertem Lichým, který filmaře na jevišti ztvárňuje. V jednotlivých úsecích hry se spolu s rozhovory těch dvou odvíjí parafráze vypjatých okamžiků jeho filmů. Premiéra hry v režii Štěpána Gajdoše byla 31. března.

Hraje se na scéně Petra Vítka, autora výpravy i light designu. Na předscéně je umístěna dráha, po níž jindy pojíždí kamera, později je vpravo instalován jeřáb, avšak místo kamery je na něm zavěšen lustr a pak havran, vlevo je po zahájení postaven dobový studiový reflektor. Na boku scény stojí dveře se schůdky, obojí je v průběhu děje přemísťováno. Herci mají tmavé obleky, blyštivé stříbřité střevíce a ženy zlaté střevíčky s vysokým podpatkem. Dramaturgem je Emil Rothermel, pohybovou spolupráci měla Barbora Nechanická a inscenaci doprovází hudba Ondřeje Švandrlíka, která mimo jiné akcentuje pocity strachu i hrůzy.

Oba herci nejprve sedí na vyvýšené scéně v řadě křesel, Ondřej Brett coby Truffaut cituje z jeho filmů a ptá se Norberta Lichého ztělesňujícího Hitchcocka, co měl na mysli, když je inscenoval. Nejprve je řeč o filmu Psycho a za poloprůsvitnou oponou se odehraje vražda ženy v koupelně. Pak se opona rozhrne a zjišťujeme, že oba sedí v kině, napovídá tomu i průhled do promítací kabiny v pozadí. Později jsou na zataženou oponu promítána hesla z Hitchcockových odpovědí. Oba aktéři pak procházejí scénou i předscénou a diskutují, mezitím herci inscenují záběry z filmu Ptáci, naznačen je i útok letadla z filmu Na sever Severozápadní linkou. Dlouhá scéna bloudění a lékání se ženy ve tmě jen s baterkou je variací na film Ptáci. Závěrečnou grotesku, tedy zda je z nějakého jeho filmu, se mi rozluštit nepodařilo.

Děni vévodí Norbert Lichý jako Alfred Hitchcock, z něhož nespustíme oči po celou dobu děje, vnímáme jeho hlas, artikulaci, posunky, gesta i chůzi. Je důstojný, ale i přemýšlivý a nelitostný, podřizující filmu a jeho dopadu na diváka všechno snažení. Sledujeme jej, když sedí i chodí po jevišti a při tom tyranizuje, podceňuje a využívá herce, které považuje za děti, protože musí mít jejich citlivost a být chváleni, ale hercem by být nechtěl, protože to považuje za podřadné. A taky tvrdí, že diváka nešetří, protože ten musí trpět. Vysvětluje rozdíl mezi překvapením a napětím a též to, že film není divadlo a divadlo není film. Avšak zamýšlí se také nad osudem lidstva, když v závěru skepticky označuje největší problém. Naproti tomu Ondřej Brett, k Truffautově podobě obdařený parukou, je odsouzen k tomu se jen citlivě a zasvěceně ptát, případně připomínat nebo glosovat mistrova tvrzení.

Ostatní herci provádějí technický servis a především rozvíjejí parafráze rolí z Hitchcockových filmů. Nejzrozsáhlejší roli má Markéta Matulová jako postava z filmu Ptáci bloudící po jevišti potmě s baterkou a zachraňující se u dveří, zatímco Jakub Burýšek, Vojtěch Johaník, Yvona Stolařová, Josef Trojan a Lenka Kučerová jen stěhují předměty na scéně nebo plní režisérovy

pokyny, s nimiž parafrázuji role a největší prostor mají při rozehrání závěrečné grotesky. Všechno to provádějí s velkým nasazením. Razantním doplňkem dění je předstírané zabití divačky.

Štěpán Gajdoš napsal a zrežiroval hru, v níž poučeně, s nadšením a důvtipem vzdává hold mistrovi, hru, kterou by měl navštívit každý, kdo obdivuje filmy Alfreda Hitchcocka. Dozví se nejen o jeho filmařských názorech, ale i o těch lidských. S jedním z nich mistr uzavírá hru, a to skeptickým tvrzením, že největším problémem je, že člověčenstvo je špatné.